

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет – Дизайн середовища
Кафедра – Архітектури
Галузь знань – 19 «Архітектура та будівництво»
Спеціальність – 191 «Архітектура та містобудування»

Рівень вищої освіти – 1-й освітньо-професійний
Рік навчання – 2
Вид дисципліни – вибіркова
Семестри – 4

АРХІТЕКТУРНИЙ СКЕТЧІНГ

Семестр 4 (весняний, 2 курс, 2023-2024 н. р.)

Викладач	Ігнат'єва Наталія Вікторівна, доцент, PhD (канд. архітектури)
Е-mail	ignatyeva.nataliya@ksada.org
Заняття	осінній семестр за розкладом
Консультації	за домовленістю, тел. +380506152261, Telegram
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8
Телефон навчання)	+380577060419 (факультет Аудіовізуального мистецтва та заочного

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронне листування у Telegram та в електронній пошті. Умови листування: 1) на початку листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни («Архітектурний скетчинг»); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_ завдання*. *Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача чи в Telegram. Консультавання з викладачем в стінах академії відбуваються в узгоджені дні та години.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна посідає важливе місце серед дисциплін підготовки бакалавра архітектури, та є такою, що забезпечує професійні якості архітектора. Дисципліна базується на образотворчому досвіді, що отримали здобувачі вищої освіти в ході вивчення дисципліни «Академічний рисунок» для 1 курсу.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Папір А3, А4, тонований папір, скетчбук, графітні олівці та кольорові, акварельні олівці, ластик, акварель, лінери, фломастери, акварельні маркери, вугілля, сангіна, сепія, пастель, туш, кольорові чорнила. Планшет або двп ґрунтоване 60 x 40. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон) з можливістю виходу до мережі Інтернет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета курсу «Архітектурний скетчинг» – формування у студентів комплексних практичних навичок створення архітектурних скетчів (швидких рисунків, начерків, ескізів), опанування студентами

прикладних умінь щодо зображення реальних архітектурних об'єктів з різною швидкістю, згідно ситуації та завданню із застосуванням різноманітних матеріалів і технік.

Основними завданнями курсу є:

- формування стійкої здатності до професійного системного й образного мислення;
- формування у студентів об'ємно-просторового сприйняття та об'ємно-просторової уяви;
- розвиток художньо-образного мислення та естетичного смаку;
- розвиток зорової пам'яті та фантазії, здатності до моделювання образу у свідомості, трансформації та візуалізації його різними графічними засобами та техніками;
- формування здатності до поєднання творчого пошуку з логіко-аналітичним мисленням та з умінням наочно презентувати власну ідею за допомогою прийомів архітектурного скетчінгу.
- виховання загально-естетичної культури студентів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- основні види та специфіку скетчінгу, методи рисування скетчів, професійну термінологію учбової дисципліни;
- закони побудови оптимальної композиції архітектурного скетчу;
- закони лінійної перспективи;
- об'ємно-просторові закони побудови форми;
- конструктивні особливості зображуваних об'єктів різної складності;
- закони світлотіньового зображення;
- техніки та матеріали скетчінгу щодо створення максимально наочного та зрозумілого зображення;
- засоби графічної виразності, графічні прийоми та принципи, що дозволяють максимально скоротити розрив між ідеєю та її зображенням;
- особливості різних технік та матеріалів, методи та засоби їх поєднань.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- моделювати у своїй свідомості об'єкт ще до стадії зображення, трансформувати його в процесі зображення, а в результаті фіксувати знайдений образ із максимальною впізнаваністю;
- швидко знаходити оптимальні варіанти композиції скетчу, працювати з глибиною зображень та побудовою планів;
- знаходити засоби, що підкреслюють найбільш характерні особливості зображуваних об'єктів;
- здійснювати передачу об'ємного зображення за допомогою лінійної перспективи;
- відображувати конструкцію об'єктів різної складності;
- моделювати форму, передавати об'єм за допомогою світлотіні, що сприятиме найбільшій виразності зображення;
- використовувати принцип «живого» пошукового рисунку, легкої, багат шарової техніки;
- володіти різними графічними матеріалами, техніками та інструментами, здійснювати оптимальний вибір засобів виразності, необхідних для максимального розкриття особливостей реальних архітектурних об'єктів чи власного художнього задуму;
- генерувати та втілювати власні ідеї за допомогою швидких скетчів, презентувати свої задуми у візуальній формі скетчів, оперуючи набутими практичними навичками.

КОМПЕТЕНТНОСТІ БАКАЛАВРА, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА:

Загальні компетентності:

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК02. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, їх місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК06. Здатність до виконання технічних і художніх зображень для використання в архітектурно-

містобудівному, архітектурно-дизайнерському і ландшафтному проектуванні.

СК07. Усвідомлення основних законів і принципів архітектурно-містобудівної композиції, формування художнього образу і стилю в процесі проектування будівель і споруд, містобудівних, архітектурно-середовищних і ландшафтних об'єктів.

СК09. Здатність розробляти архітектурно-художні, функціональні, об'ємно-планувальні та конструктивні рішення, а також виконувати креслення, готувати документацію архітектурно-містобудівних проєктів.

СК15. Здатність до здійснення комп'ютерного моделювання, візуалізації, макетування і підготовки наочних ілюстративних матеріалів до архітектурно-містобудівних проєктів.

СК16. Усвідомлення загальних теоретичних, методичних і творчих засад архітектурного проектування.

Програмні результати навчання:

ПР10. Застосовувати сучасні засоби і методи інженерної, художньої і комп'ютерної графіки, що використовуються в архітектурно-містобудівному проектуванні.

ПР11. Застосовувати художньо-композиційні засади в архітектурно-містобудівному проектуванні.

ПР16. Розуміти соціально-економічні, екологічні, етичні й естетичні наслідки пропонованих рішень у сфері містобудування та архітектури.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

«Архітектурний скетчінг» – необхідна дисципліна в процесі професійного навчання архітекторів, одна з важливіших серед дисциплін циклу професійної підготовки. Робити швидкі рисунки – скетчі, начерки, замальовки - обов'язкові навички, якими повинен оволодіти майбутній архітектор. Архітектурний скетчінг - це унікальний інструмент в контексті професійної освіти, його практичне засвоєння дозволить майбутньому архітектору за невеликий проміжок часу швидко візуалізувати різні об'єкти та ідеї. Архітектурний скетчінг допомагає максимально швидко, ефектно та наочно переносити свою думку на папір, начерки та замальовки є невід'ємною частиною архітектурного проектування на етапі накопичення матеріалу та створення архітектурного образу для подальшого втілення творчого задуму в проектну реалізацію. За допомогою виконання швидких скетчів майбутні архітектори вчаться за короткий проміжок часу представляти свою архітектурну концепцію для подальшої розробки повного детального проєкту, що є цінним та необхідним для майбутньої професійної діяльності.

Навчальна дисципліна «Архітектурний скетчінг» є комплексом практичних завдань, що поступово ускладнюються. Таким чином, здійснюється систематичне накопичення здобувачами вищої освіти професійних знань і навичок, які включають як засвоєння принципів та методів скетчінгу, так і навички роботи з різноманітними виразними засобами та прийомами графіки.

Завдання навчальної дисципліни «Архітектурний скетчінг» (2 курс, 4 семестр) адаптовані до умов дистанційного навчання.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, дисципліна вивчається студентами 2-ого курсу (3 кредита ECTS, 90 годин: 45 годин – практичні заняття, 45 годин - самостійна робота)

Тема	Години (лекції, практичні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4 семестр				
Архітектурний скетчінг				
Змістовий модуль 1.				
Методи та техніки швидкого рисування геометричних форм та архітектурних об'єктів				
Завдання 1. Скетчі натюрмортів графітним олівцем	6	Володіти прийомами швидкого рисування простих та складних геометричних форм з дотриманням правил академічного рисування графітним олівцем	Серія швидких рисунків (від 3 рисунків) натюрмортів з геометричних тіл та побутових предметів в різних ракурсах графітним олівцем	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння прийомами швидкого рисування простих та складних геометричних форм з дотриманням правил академічного рисування графітним олівцем

Завдання 2. Скетчі архітектурних деталей та об'єктів стафажу в різноманітних графічних техніках і матеріалах	6	Володіти навичками швидкого рисування малих архітектурних форм та об'єктів стафажу з дотриманням правил з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Серія швидких рисунків (від 3 рисунків) архітектурних деталей та об'єктів стафажу в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками швидкого рисування малих архітектурних форм та об'єктів стафажу з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах
Завдання 3. Скетчі архітектурних споруд поза середовищем в різноманітних графічних техніках і матеріалах	6	Володіти навичками швидкого зображення архітектурних об'єктів поза середовищем з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Серія швидких рисунків (від 3 рисунків) архітектурних споруд поза середовищем в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками швидкого зображення архітектурних об'єктів поза середовищем з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах
Завдання 4. Скетчі архітектурних споруд в середовищі в різноманітних графічних техніках і матеріалах	6	Володіти навичками швидкого зображення архітектурних об'єктів в середовищі з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Серія швидких рисунків (від 3 рисунків) архітектурних споруд в середовищі в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками швидкого зображення архітектурних об'єктів в середовищі з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах
Всього у змістовому модулі:	24			
Змістовий модуль 2.				
Методи та техніки швидкого рисування складних просторових архітектурних утворень				
Завдання 5. Скетчі архітектурних ансамблів в різноманітних графічних техніках і матеріалах	9	Володіти навичками зображення складних архітектурних об'єктів з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Серія швидких рисунків (від 3 рисунків) архітектурних ансамблів в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками швидкого зображення складних архітектурних об'єктів з дотриманням правил академічного рисунку в різноманітних графічних техніках і матеріалах
Завдання 6. Скетчі архітектурних панорам в різноманітних графічних техніках і матеріалах	12	Володіти навичками зображення великих просторових архітектурних утворень з дотриманням правил академічного рисунку, в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Серія швидких рисунків (від 3 рисунків) архітектурних панорам в різноманітних графічних техніках і матеріалах	Оцінюється ритмічність роботи здобувача вищої освіти, ступінь володіння навичками швидкого зображення великих просторових архітектурних утворень з дотриманням правил академічного рисунку в різноманітних графічних техніках і матеріалах
Всього у змістовому модулі:	21			
Разом:	45			

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Програма дисципліни «Архітектурний скетчінг» на 2 курсі передбачає засвоєння здобувачами вміння швидкого рисування: оперативного знайдення найкращого ракурсу, формування композиції, уважності, точності та креативності в зображенні архітектурних об'єктів.

На другому році навчання у здобувачів були сформовані початкові професійні навички, що повинні бути розвинуті в результаті виконання практичних завдань, що передбачені програмою дисципліни, і які потребують впевненого володіння правилами лінійної перспективи, досвіду зображення складних форм. Для забезпечення послідовного підвищення професійної компетентності здобувачів вводяться завдання, що ускладнюються протягом семестру. В результаті виконання завдань дисципліни студенти повинні опанувати основні принципи скетчу: недеталізованість, простоту та невимушеність, що є засобами швидкого подання творчого задуму, є ефективними щодо початкової розробки ескізів, передачі авторського, індивідуального почерку. Архітектурний скетчінг розширює і доповнює творчі можливості архітектора, не дає комп'ютерній техніці обмежити фантазію та творчий пошук. Навіть використання графічного планшету не відмінє виконання скетчів фактично вручну.

Завдання дисципліни спрямовані на розвиток у здобувачів об'ємно-просторового мислення, художньої уяви та художнього смаку, вміння користуватися необмеженим спектром графічних матеріалів і технік, здатності до оперативного реагування на запропоноване творче завдання.

Самостійна робота студентів організована таким чином: студенти отримують завдання, вивчають постановку проблеми, мету завдання, об'єкти зображення, здійснюють пошук додаткової візуальної інформації за завданнями дисципліни та її аналіз. Під час індивідуального консультування та обговорення у групі кожен здобувач визначається з ракурсом, композицією, конструктивними особливостями об'єктів зображення, матеріалами та техніками, за допомогою яких він буде працювати.

Практичні заняття проводяться у формі колективної та індивідуальної бесід викладача зі здобувачами, передачі практичних навичок архітектурного скетчінгу безпосередньо від викладача до здобувачів.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи та виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ЕСТ S	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ЕСТ S
відмінно	90–100	A	A++ 98–100	задовільно	64–74	D
			A+ 95–97		60–63	E
			A 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

Під час занять студент повинен обов'язково вимкнути звук мобільних телефонів. За необхідності він має право на дозвіл вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, яка базується на аргументованій відповіді та доказах, зібраних під час самостійних занять.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами, попередженням викладача та інформуванням деканату), а також запізнення на заняття. Самостійне відпрацювання теми (виконання практичних завдань курсу) відбувається неодмінно в разі відсутності студента на заняттях з будь-яких причин.

Довгострокова відсутність студента на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни. Додаткові заняття у таких випадках не передбачені.

ПОЛІТИКА ЩОДО ДЕДЛАЙНІВ ТА ПЕРЕСКЛАДАННЯ: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної

кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як ситуація, що негативно впливає на рейтинг здобувача і оцінку його роботи. У разі прояву плагіату – копіювання чужих матеріалів без посилання на справжнього автора чи оригінал виробу (твору), студент не тільки не отримує балів, але й стає суб'єктом обговорення та покарання згідно [положенню «Про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв»](https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf) <https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>).

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrainy/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>; <https://saiup.org.ua/novvny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ КУРСУ (за розкладом весняного семестру 2023-2024 н. р.)

Дата	№	Тема	Вид Заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
4 семестр							
Змістовий модуль 1.							
Методи та техніки швидкого рисування геометричних форм та архітектурних об'єктів							
<u>1-2 тиж-день</u>	1	Скетчі натюрмортів графітним олівцем	практ	Серія швидких рисунків натюрмортів з геометричних тіл та побутових предметів в різних ракурсах графітним олівцем	<u>6</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>3-4 тиж-день</u>	2	Скетчі архітектурних деталей та об'єктів стафажу в різноманітних графічних техніках і матеріалах	практ	Серія швидких рисунків архітектурних деталей та об'єктів стафажу в різноманітних графічних техніках і матеріалах	<u>6</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів
<u>5-6 тиж-день</u>	3	Скетчі архітектурних споруд поза середовищем в різноманітних графічних техніках і матеріалах	практ	Серія швидких рисунків архітектурних споруд поза середовищем в різноманітних графічних техніках і матеріалах	<u>6</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів.
<u>7-8 тиж-день</u>	4	Скетчі архітектурних споруд в середовищі в різноманітних графічних техніках і матеріалах	практ	Серія швидких рисунків архітектурних споруд в середовищі в різноманітних графічних техніках і матеріалах	<u>6</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>24</u>		50 балів
Змістовий модуль 2.							
Методи та техніки швидкого рисування складних просторових архітектурних утворень							
<u>9-11 тиж-день</u>	5	Скетчі архітектурних ансамблів в	практ	Серія швидких рисунків архітектурних	<u>9</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні

		різноманітних графічних техніках і матеріалах		ансамблів в різноманітних графічних техніках і матеріалах			консультації здобувачів.
<u>12-15 тиж-день</u>	6	Скетчі архітектурних панорам в різноманітних графічних техніках і матеріалах	практ	Серія швидких рисунків архітектурних панорам в різноманітних графічних техніках і матеріалах	<u>12</u>	поточний контроль	Обговорення у групі та індивідуальні консультації здобувачів. Загальний перегляд та оцінювання змістового модулю
				У змістовому модулі:	<u>21</u>		50 балів
				Разом:	<u>45</u>		100 балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
A	50	50	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку та скетчингу. Робота виконана на чудовому технічному та зображувальному рівні.
A	48-49	48-49	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку та скетчингу. Робота виконана на високому технічному та зображувальному рівні.
A	45-47	45-47	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання, продемонстрував виконання всіх вимог до академічного рисунку та скетчингу. Робота виконана на гарному технічному та зображувальному рівні.
B	41-44	41-44	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання. Робота виконана на гарному технічному та зображувальному рівні, до роботи є незначні зауваження.

C	37-40	37-40	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал завдання. Робота виконана на доброму технічному та зображувальному рівні, але здобувач зробив значні помилки.
D	32-36	32-36	Здобувач не в повному обсязі опанував матеріал завдання, робота виконана на задовільному технічному та зображувальному рівні із значними недоліками.
E	30-31	30-31	Здобувач в недостатньому обсязі опанував матеріал завдання, виконана робота має багато значних недоліків (невідповідність завданню, невиконання вимог до академічного рисунку, невчасна подача виконаної роботи).
FX	17-29	17-29	Здобувач не опанував матеріал завдання. Робота не відповідає завданню. Пропуск рубіжного контролю.
F	1-16	1-16	Пропуск рубіжного контролю.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ у 4-му семестрі

Змістовий модуль	№ теми, завдання	Форма звітності	Бали
1	2	3	4
4 семестр			
Модуль 1			
1	Завдання 1.	Поточний контроль	0–10
	Завдання 2.	Поточний контроль	0–10

	Завдання 3.	Поточний контроль	0-10
	Завдання 4.	Поточний контроль	0-20
Загальна кількість балів за Модуль 1			0-50
Модуль 2			
2	Завдання 5	Поточний контроль	0-20
	Завдання 6	Поточний контроль	0-30
Загальна кількість балів за Модуль 2			0-50
Загальна кількість балів за 4 семестр		Диф. залік	0-100

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за

- активність здобувача під час практичних занять (до 3 балів);
- перевиконня завдань з кількості та якості робіт (до 3 балів);
- виступ на конференції або публікація статті за темою дослідження в межах дисципліни (до 4 балів).

Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

- 1 Берлач О.П., Чихурський А.С. Малюнок з основами перспективи. Курс лекцій. Луцьк: Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2017. 14 с.
- 2 Бородай А.С., Бородай Я.О., Маслій І.В. Техніка «скетчингу» в сучасній архітектурі та дизайні. *Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти*: Збірник наукових праць за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників. Полтава: ПНТУ, 2019. С. 53-57.
- 3 Журавльова Н. Начерк у навчальній програмі з рисунка НАОМА: методичні й технічні особливості. Українська академія мистецтва, Київ, 2018. № 27. С. 105–110.
- 4 Ігнат'єва Н.В., Тимофєєва Н.В. Методичні вказівки «Правила лінійної перспективи» до вивчення дисципліни «Образотворче мистецтво» для здобувачів вищої освіти I – IV курсів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» першого (бакалаврського) рівня. (РВВ ХНУБА, 2021 р.) - 41 с.
- 5 Ignatyeva N.V., Tymofieieva N.V. Methodical guidelines “The rules of linear perspective” for the study of the subject “Fine art” for foreign applicants of higher education of I-IV courses of the speciality 191 “Architecture and urban planning” of the first level (bachelor)/compilers. (РВВ ХНУБА, 2021 р.) - 41 р.
- 5 Ідак Ю. В., Клименюк Т. М., О. Й. Ляковський. Основи об'ємно-просторової композиції: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 212 с.
- 6 Колодрубська О.І., Трохимчук В. Антураж та стафаж -невід'ємні елементи архітектурного рисунку. *Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти*: Збірник наукових праць за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників. Полтава: ПНТУ, 2018. С. 24-29
- 7 Підлісна О.В. Академічний рисунок для архітекторів і дизайнерів в умовах поширення комп'ютерних технологій. *Архітектурний рисунок у контексті професійної освіти*: Збірник наукових праць за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, молодих учених і науково-педагогічних працівників. Полтава: ПНТУ, 2018. С. 36-43
- 8 Попова І.І. Сучасні тенденції скетчингу в дизайні предметно-просторового середовища. *Актуальні проблеми сучасного дизайну*: Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. Київ: КНУТД, 2021. С. 262-265.
- 9 Попова І.І. Методичні вказівки «Архітектурні замальовки та скетчинг» до виконання завдань з навчальної практики для студентів денної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 022 Дизайн, освітньої програми Дизайн середовища. К.: КНУТД, 2020. – 49 с.
- 10 Шубович С.О., Вінтаєва Н.С., Коптева Г.Л. та ін. Місто очима студентів. Проблеми візуального сприйняття і графічне відображення архітектурного середовища: монографія, Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014. 237 с

Додаткова:

- 1 Бучинський С.Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва. К.: Мистецтво, 2001. 178 с.
- 2 Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. К.: Вища школа, 2002. 190 с.
- 3 Клименюк Т.М., Консулова Н.А. Методичні вказівки «Архітектурна авторська графіка» для студентів спеціальності «Містобудування» базового напрямку 6.1201 «Архітектура». Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2000. 18 с.
- 4 Петришин Г.П., Обідняк М.М. Архітектурна графіка: навч. посіб. Львів: РАСТР-7, 2009. 272 с.
- 5 Сухенко В.О. Рисунок. К.: „BONAMENTE”, 2004. 176 с.
- 6 Тютюнник І.С., Букало Е.Я. Особливості скетчингу як навчальної дисципліни. *Традиції та інновації у сучасному дизайні*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції Івано-Франківськ: ЗВО «Університет Короля Данила», 2023. С. 6-11

Інтернет-ресурси:

- 1 Бібліотека українських підручників: веб-сайт. URL: <http://pidruchniki.ws/>
- 2 Державна науково-технічна бібліотека України: веб-сайт. URL: <http://gntb.gov.ua/ua/>
- 3 Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 4 Національний художній музей України. URL: <https://namumuseum.business.site/#gallery>